

Veileder

Følge opp forsøpling

Kommunen har ansvar for å følge opp saker om forsøpling og ulovlig lagring av brukte gjenstander. Her finner du veiledning om hvordan følge opp.

Kommunens roller og ansvar for forsøpling

Kommunen har ansvaret for å følge opp forsøplingsaker.

Det er viktig å være klar over at de færreste saker om forsøpling eller ulovlig lagring av brukte gjenstander, er så komplekse at det er behov for å gå grundig gjennom alle punkter nevnt i veiledningen. Mange saker kan løses ved en telefon til den ansvarlige. Andre saker krever at du går gjennom alle trinnene.

Kommunens viktigste roller og ansvar er følgende:

- Kommunen skal drive tilsyn og pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen kan pålegge den ansvarlige å sende inn nødvendige opplysninger eller gjøre undersøkelser
- Kommunen kan vedta tvangsmulkt med hjemmel i forurensningsloven for å sikre at den ansvarlige rydder opp innen fastsatt frist
- Kommunen kan gjennomføre oppryddingen selv i enkelte tilfeller og kreve refusjon av forurenseren i etterkant

Dersom kommunen velger å ikke gi pålegg om opprydding i en sak som noen har bedt kommunen følge opp, er dette å betrakte som et enkeltvedtak som kan påklages.

Forurensningsloven - forurl

§ 37. (pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding)

Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 15 mars 2002 nr. 5 (i kr. 1 apr 2002 iflg. res. 15 mars 2002 nr. 270).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

- 1 Avklare karakter og omfang av forsøpling
- 2 Gjennomføre befarings
- 3 Avklare riktig myndighet og relevant lovhjemmel
Hvis kommunen ikke har myndighet må saken oversendes til riktig myndighet
- 4 Be om opplysninger eller pålegge grunnundersøkelser
- 5 Avklare hvilke lovhjemler som er relevante
Relevante lovhjemler for kommunen i forsøplingsaker
- 6 Pålegg om å rydde opp
Forhåndsvarsel og pålegg om opprydding
- 7 Kontroll om pålegget er fulgt opp
Har den ansvarlige ryddet opp eller sette ny frist?
- 8 Vedta vangsmulkt
Vedta tvangsmulkt eller fatte pålegg om opprydding
- 9 Rydde opp i regi av kommunen og kreve refusjon
Ryddet opp og kreve refusjon for utgiftene
- 10 Avslutte saken og vurdere anmeldelse
Ny befarings - eventuelt anmeldelse
- 11 Mer informasjon og veiledning om forsøpling
Les mer om forsøpling

Avklare karakter og omfang av forsøpling

Det er viktig at du avklarer omfang og karakter av forsøplingen og stedsangivelse så tidlig som mulig. Under finner du mer veiledning.

Hvem i kommunen som har ansvaret?

Du må sjekke intern delegeringsfullmakt og om din enhet har delegert myndighet til å behandle saken så tidlig som mulig. Hvis din enhet ikke har ansvaret, må du avklare hvilken kommunal instans eller avdeling meldingen skal sendes til.

Hva er sakens karakter og omfang?

Målet med avklaringen er å innhente så mye relevant informasjon som mulig i en tidlig fase i saksbehandlingen. Når du mottar en melding om forsøpling, må du skaffe et overblikk slik at du kan vurdere sakens prioritet og om saken er innenfor kommunens myndighetsområde.

Deretter kan du gå grundigere gjennom de punktene som er nødvendige for å sikre et godt beslutningsgrunnlag. Ofte vil det være behov for å foreta en befarings i tillegg, før du konkluderer med hvordan saken bør følges opp videre og av hvem.

Hva som skal avklares må tilpasses den enkelte sak. Store forsøplingsproblemer krever store tiltak, små problemer krever mindre tiltak. Viktige spørsmål å avklare er

- Hvor, hvilken type søppel og hvor mye?
- Hvem er ansvarlig
- Hvor lenge har forsøplingen pågått?
- Hva er årsaken til forsøplingen lagring av gjenstander?

Hvor, hvilken type søppel og hvor mye?

Det er viktig å avklare følgende tidlig i prosessen:

1. Hvor er avfallet observert? Du må kjenne til adresse, gårds- og bruksnummer eller annen stedsangivelse.
2. Gjelder saken deponering av avfall eller lagring/hensetting av avfall eller brukte gjenstander som noen har et eierforhold til.

3. Hvilken mengde? Gjelder meldingen for eksempel en søppelpose i en grøft, fem bildekk eller et berg av store og små dekk?
4. Hvordan er avfallet eller de brukte gjenstandene lagret? For eksempel:
  - Er lagringen til sjenanse for noen?
  - Hindrer det bruk av området
  - Er avfallet skadelig for dyr eller mennesker?
  - Medfører avfallet fare for forurensning?

Forurensningsloven - forurl

---

§ 27. (definisjon av avfall)

Med avfall menes løsøregjenstander eller stoffer som noen har kassert, har til hensikt å kassere eller er forpliktet til å kassere. Som avfall regnes ikke avløpsvann og avgasser.

Som biprodukt og ikke avfall regnes løsøregjenstander og stoffer som

- 1. er fremstilt som en integrert del av en produksjonsprosess som primært tar sikte på å fremstille noe annet,
- 2. kan brukes direkte uten annen bearbeidelse enn det som er normalt i industriell praksis,
- 3. kan brukes på en måte som er lovlig,
- 4. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt, og
- 5. med sikkerhet vil bli utnyttet.

Løsøregjenstander og stoffer som har blitt avfall, kan først opphøre å være avfall når de som minimum

- 1. har gjennomgått gjenvinning,
- 2. er alminnelig brukt til bestemte formål,
- 3. kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterspørsel,
- 4. innfrir de tekniske kravene som følger av de aktuelle bruksområdene og eventuelle produktkrav og -standarder, og
- 5. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt.

Forurensningsmyndigheten kan gi forskrift som presiserer hva som skal regnes som avfall.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 11 apr 2003 nr. 23 (ikr. 1 juli 2004), 9 des 2016 nr. 89.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Hvem er ansvarlig

For kommunens handlingsrom er det avgjørende hvem som er ansvarlig for å ha plassert avfallet eller de brukte gjenstandene på det aktuelle området. Er det grunneieren selv, lovlige leietakere eller noen andre?

Det står mer utfyllende om dette under *pålegg om opprydning*

Hvor lenge har forsøplingen pågått?

Det kan være viktig å avklare hvor ofte det skjer forsøpling for å vurdere ansvarsforhold og egnede tiltak. Har forsøplingen kun skjedd en gang eller det noe som stadig skjer? For eksempel om dette er et sted hvor en eller flere personer ofte dumper avfall.

Hva er årsaken til forsøplingen?

Hvis saken handler om lagring av gjenstander, kan det være viktig å få avklart om gjenstandene er lagret der med tanke på hobbyvirksomhet i liten skala eller om det dreier seg om næringsvirksomhet. For eksempel kan det dreie seg om lagring av motorkjøretøy som skal repareres.

Andre årsaker til forsøpling kan være mangel på lovlige alternativer for å lagre avfall eller gjenstander eller hærverk.

Reguleringsformål, brukerinteresser og miljøverdier på stedet

Studer kommunens kart over området og avklar

- reguleringsformål
- nærhet til overflatevann
- brukerinteresser i området

Der det er fare for forurensning av grunnvannet, må du avklare om noen benytter grunnvann som drikkevannskilde. Sjekk også kommunens kart over sårbare arter og om noen av disse kan være berørt.

Du kan også finne denne informasjonen på Miljøstatuskartet.

Filtrer kartet:

- Vanntilstand
- Arter – prioriterte
- Arter – truede
- Karplanter – truede ansvarsarter
- Arter – fredete
- Detaljregulering

Lukk

Brevmal - varsel om befaring ved forsøpling

Her finner du brevmaler på norsk og nynorsk som kan lastes ned i Open Document Format (odt)

↓ [Varsel om befaring ved forsøpling - bokmål \(.odt\)](#)

↓ [Varsel om synfaring ved forsøpling - nynorsk \(.odt\)](#)

➤ Eksempler på ulovlige avfallsplasser eller ulovlig lagring av brukte gjenstander

Under finner du eksempler på ulike avfallsplasser som regnes som ulovlige: kjøretøy som er ute av bruk, byggeavfall, elektronikk, forurensede gravmasser og rent avfall som forsøpler.

Hvorfor bidrar kjøretøyer på avveie med forurensning?

Avfallsplasser for kjøretøyer som ikke lenger er i bruk, ofte kalt bilkirkegårder, finnes både på offentlig eide friområder og på privat eiendom. Lagring av kjøretøyer som ikke er miljøsanert, slik at farlige stoffer er fjernet, kan føre til forurensning. Dette skyldes at slike kjøretøyer som oftest inneholder miljøskadelige elementer som

- drivstoff
- [olje](#)
- Frostvæske
- kuldemedier
- bremsevæske
- batterier
- oljefiltre
- kvikksølvholdige komponenter

Over tid vil bilene derfor lekke ut helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Hvordan bør kommunen prioritere sin innsats

Antallet lagrede kjøretøyer er relevant for forurensningsfaren. Strengt tatt vil selv en personbil, som lekker miljøgifter, lede til forurensning.

Av ressurs hensyn må imidlertid kommunene i praksis konsentrere seg om de litt større sakene. Når kommunen skal prioritere mellom saker, er det grunn til å være oppmerksomme på at anleggsmaskiner, jordbruksmaskiner og andre større kjøretøy kan inneholde betydelig mer olje enn en personbil. Det skal derfor enda mindre til før slike kjøretøyer representerer et forurensningsproblem.

Andre momenter av betydning for forurensningsfaren vil være kjøretøyenes alder, hvor lenge de har vært ute av bruk og plasseringen på eiendommen. Dersom kjøretøyene er miljøsanert og stilt opp slik at de ikke forringes over tid, kan forurensningsfaren begrenses.

Også gamle biler som eieren har tenkt å benytte som dele- eller veteranbiler vil kunne representere en fare for forurensning.

En rekke typer avfall fra rivningsprosjekter og branntomter kan inneholde miljøgifter. Eksempler på avfall med store mengder prioriterte miljøgifter er

- impregnert trevirke
- skumplast med HFK og HKFK
- bygningsmaterialer som betongtilsats (mørtel)
- fugemasse
- isolerglasslim og maling med PCB
- kondensatorer med PCB i lysarmaturer
- isolasjonsmaterialer med bromerte flammehemmere

Elektrisk- og elektronisk avfall (EE-avfall) er sjelden klassifisert som farlig avfall, men inneholder ofte i komponenter som er helse- og miljøskadelige i varierende grad. Dermed vil forurensningsfaren variere. Blant de verste avfallelementene finner vi kondensatorer med PCB, kvikksølvbrytere, lysstoffrør, sparepærer og PC-er.

Tidligere tiders disponering av miljøgifter har forurenset grunnen et betydelig antall steder i Norge. Slike steder kan blant annet være

- industritomter
- avfallsfyllinger
- steder med krigsetterlatenskaper

Omplassering av oppgravde masser fra slike steder kan føre til spredning av miljøgifter.

Områder med alunskifer og andre bergarter med et naturlig høyt innhold av svovel i området, kan det skape sterk forsuring i kontakt med luft eller vann. Miljødirektoratet er kjent med flere tilfeller av forurensning som følge av omplassering av oppgravde masser fra områder med alunskifer. Alunskifer kjenner du igjen ved at det lukter svovel.

Avfallet på disse avfallsplassene kan være tilnærmet inert, det vil si at avfallet ikke gjennomgår noen betydelig fysisk, kjemisk eller biologisk omdanning. Stein, grus, glass, rent metall og lignende er eksempler på avfall som kan være inert.

Avfallet kan også være organisk, og for eksempel bestå i hageavfall eller rent trevirke. Slikt avfall inneholder ikke helse- og miljøfarlige kjemikalier. Ulovlig deponering kan imidlertid virke skjemmende.

For å ta stilling til hvor alvorlig det er grunn til å se på slike avfallsplasser, må kommunen vurdere om avfallsplassene medfører fare for skade på dyr og mennesker, for eksempel barn som leker. Forsøplingen kan også reduserer bruksverdien av området fordi det fører til lavere trivsel for befolkningen i nærheten.

Gjennomføre befaring

Her finner du veiledning om hva du bør avklare før og under en befaring der forsøpling er oppdaget og tips til hva du bør se etter.

➤ Hvordan bør du gjennomføre en befaring?

Målet med en befaring

Du bør ha avklare følgende når du gjennomfører en befaring:

- resipientforhold
- hva området brukes til i praksis
- brukerinteresser og interessekonflikter
- sakens omfang og type forsøpling
- om det er ulovlig forurensning
- type avfall eller kasserte gjenstander
- mengde og sammensetning

Du bør dokumentere de faktiske forhold med bilder og eventuelt annet materiale.

Varsle kommunehelsetjenesten?

Det kan det være aktuelt å varsle og invitere med en representant fra kommunehelsetjenesten dersom du har mistanke om at saken kan representere en vesentlig helsefare. Eksempler på dette kan være helseskadelig forsøpling i eller ved drikkevannskilder eller badeplasser.

Fylkesmannen sin miljøvernavdeling kan varsles og eventuelt inviteres med i saker hvor det er mistanke om ulovlig avfallshåndtering som skulle hatt tillatelse fra dem.

Gi skriftlig tilbakemelding etter befringen

Kommunen skal, som hovedregel, gi skriftlig tilbakemelding etter befaringen. Forurensningsloven gir rett til gransking, se

 Forurensningsloven - forurl

§ 50. (rett til gransking)

Forurensningsmyndigheten skal ha uhindret adgang til eiendom der forurensning kan oppstå eller har

oppstått, eller som er eller kan bli utsatt for forurensning når det er nødvendig for dens gjøremål etter loven. Tilsvarende gjelder virksomhet som har ført eller kan føre til avfallsproblemer.

Forurensningsmyndigheten kan kreve å få lagt fram og få granske dokumenter og annet materiale som kan ha betydning for dens gjøremål etter loven.

Ved inspeksjon av virksomhet skal forurensningsmyndigheten først ta kontakt med representanter for virksomhetens ledelse.

Med mindre tungtveiende hensyn tilsier noe annet, skal forurensningsmyndigheten gi skriftlig rapport til virksomheten om resultatet av kontrollen.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 8 des 2000 nr. 85 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 8 des 2000 nr. 1234).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Råd om befarings:

1. Du bør sjekke ut om det foreligger en reguleringsplan og eventuelle bestemmelser for det aktuelle området på forhånd.
2. Skriv så omfattende notater som mulig under befaringsen.
3. Ta mange bilder av selve problemområdet og av omgivelsene rundt.

Notater og bilder letter arbeidet og argumentasjonen i etterkant.

Foreligger det brudd på forsøplingsforbudet?

Når du vurderer om det foreligger brudd på forsøplingsforbudet eller forurensningsforbudet, må kommunen blant annet legge vekt på følgende:

- Er det fare for lekkasje eller er gjenstandene tømt for eventuelle kjemikalier?
- Inneholder gjenstandene elektrisk eller elektronisk utstyr?
- I hvilken tilstand er de kasserte gjenstandene i?
- Gjelder saken for eksempel lagring av rustne kjøretøy eller kjøretøy i god stand? Er kjøretøyene kjørbare?
- Hvordan er omgivelsene, og hvor sterkt skiller avfallet seg ut? Det kan for eksempel hende at en utrangert bil eller komfyr ikke virker skjemmende på en lagerplass, mens det i høy grad vil være skjemmende ute i naturen.
- Er avfallet lett synlig eller skjermet mot innsyn? Dersom avfallet for eksempel lagres på innmark, der allmennheten ikke har ferdselsrett, og i tillegg er skjermet mot innsyn, for eksempel ved beplantning, trenger avfallet ikke å virke skjemmende for omgivelsene.
- Er avfallet lagt i en uordentlig haug eller lagt opp ryddig?
- Er dette av midlertidig eller varig karakter?

Avklare riktig myndighet og relevant lovhjemmel

Under finner du veiledning om hvilken myndighet som har ansvaret for forsøplingen og hvilken lovhjemmel du kan bruke.

➤ Avklare lovhjemmel og riktig myndighet

I tilfeller der avfallsplassen eller området der forsøplingen foregår drives med tillatelse fra fylkesmannen, skal saken sendes over til nærmeste fylkesmann.

I saker hvor det avdekkes forsøpling på et avfallsanlegg eller andre type bedriftsområder, må det avklares om bedriften har tillatelse fra fylkesmannen eller Miljødirektoratet. Saken må da sendes over til rette myndighet. Erfaringer viser at dette er tilfellet kun i et fåtall saker.

Forurensningsloven - forurl

§ 29. (krav til anlegg for behandling av avfall)

Den som driver opplagsplass eller anlegg for behandling av avfall som kan medføre forurensning eller virke skjemmende, må ha tillatelse etter reglene i kap. 3. I tillatelsen kan det settes vilkår blant annet om transport, behandling, gjenvinning og oppbevaring av avfall og tiltak for å motvirke at anlegget virker skjemmende.

Denne lovs § 10 gjelder tilsvarende for opplagsplass eller anlegg for behandling av avfall som trenger tillatelse etter første ledd.

Kommunen skal ha anlegg for opplag eller behandling av husholdningsavfall og kloakkslam og ha plikt til å ta imot slikt avfall og slam. Forurensningsmyndigheten kan i forskrift eller i det enkelte tilfellet fastsette at kommunen også skal ha anlegg for og plikt til å ta imot spesialavfall og næringsavfall. Forurensningsmyndigheten kan likeledes fastsette nærmere krav til avfallsanlegget.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21, 11 apr 2003 nr. 23 (ikr. 1 juli 2004).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Kommunens ansvaret hvis ikke andre har gitt tillatelse

Dersom det ikke foreligger noen tillatelse fra fylkesmannen eller Miljødirektoratet, skal kommunen behandle saken. Kommunen kan pålegge tiltak etter et av følgende lovverk:

Forurensningsloven - forurl

---

§ 7. (plikt til å unngå forurensning)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den ansvarlige å treffe tiltak etter annet ledd første til tredje punktum innen en nærmere angitt frist.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Forurensningsloven - forurl

---

§ 37. (pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding)

Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 15 mars 2002 nr. 5 (ikr. 1 apr 2002 iflg. res. 15 mars 2002 nr. 270).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Du kan bruke § 37 brukes i de fleste av sakene. Hvis det dreier seg om avfall i samband med utsalgssteder, turistanlegg, utfartssteder med videre kan du bruke § 35.

Forurensningsloven - forurl

---

§ 35. (avfall i samband med utsalgssteder, turistanlegg, utfartssteder m.v.)

Den som driver dagligvarehandel, bensinstasjon, kiosk og liknende utsalgssted skal sørge for oppsetting av avfallsbeholdere i nærheten av salgsstedet og tømning av disse. Den som driver leirplass eller annet turistanlegg har også plikt til å sette opp og tømme avfallsbeholdere. Den som driver virksomhet nevnt i første og annet punktum skal forøvrig foreta nødvendig opprydding i

området.

Kommunen skal sørge for oppsetting og tømning av avfallsbeholdere på utfartssteder og andre sterkt besøkte offentlig steder hvor det må regnes med at avfall vil bli gjensatt. I tilknytning til tømning skal det foretas rimelig opprydding i området. Kommunens plikt etter dette ledd gjelder ikke dersom noen annen har plikt etter første ledd eller § 36.

Arrangør av tilstelning eller stevne skal sørge for nødvendig opprydding etterpå så langt dette ikke påhviler den som driver virksomhet som nevnt i første ledd.

Kommunen kan i det enkelte tilfelle gi de pålegg som er nødvendige til gjennomføring av reglene i første og tredje ledd.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Be om opplysninger eller pålegge grunnundersøkelser

For å få oversikt over saken, kan det være behov for ytterligere opplysninger fra den ansvarlige eller grunneier. Under finner du tips om lovhjemler.

Be om opplysninger eller gi pålegg?

Det er flere fremgangsmåter avhengig av hva slags forsøplingssak det er:

- I noen tilfeller er det tilstrekkelig å be om opplysninger om forsøplingen
- I andre tilfeller kan det være hensiktsmessig å gi et pålegg om opplysninger.

Forurensningsloven - forurl

§ 49. (opplysningsplikt)

Etter pålegg av forurensningsmyndigheten plikter den som har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense eller føre til avfallsproblemer uten hinder av taushetsplikt å gi forurensningsmyndigheten eller andre offentlige organer de opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av gjøremål etter loven. Når særlige grunner tilsier det, kan forurensningsmyndigheten kreve at opplysningene gis av enhver som utfører arbeid for den som har opplysningsplikt etter første punktum.

Opplysninger som nevnt i første ledd kan også kreves fra andre offentlige myndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Forurensningsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Vedtak etter første eller annet ledd treffes ved forskrift eller enkeltvedtak.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 8 des 2000 nr. 85 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 8 des 2000 nr. 1234).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Kommunen kan også pålegge den ansvarlige å **utføre undersøkelser** eller prøvetakninger.

Forurensningsloven - forurl

§ 51. (pålegg om undersøkelse)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den som har, gjør eller setter i verk noe som fører eller som det er grunn til å tro kan føre til forurensning, å sørge for eller bekoste undersøkelser eller lignende tiltak som med rimelighet kan kreves for å

- a) fastslå om og i hvilken grad virksomheten fører eller kan føre til forurensning,
- b) klarlegge årsaken til eller virkningene av inntrådt forurensning,
- c) klarlegge hvordan forurensningen skal motvirkes.

Bestemmelsen i første ledd får tilsvarende anvendelse på virksomhet som fører, eller kan føre til avfallsproblemer.

Pålegg etter første og annet ledd kan fastsettes ved forskrift eller i det enkelte tilfelle.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Hva skjer dersom den ansvarlige ikke følger opp?

Dersom den ansvarlige ikke følger opp, kan dere vedta tvangsmulkt etter § 73.

Forurensningsloven - forurl

§ 73. (tvangsmulkt ved forhold i strid med loven)

For å sikre at bestemmelsene i denne lov eller vedtak i medhold av loven blir gjennomført, kan forurensningsmyndigheten fatte vedtak om tvangsmulkt til staten.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som forurensningsmyndigheten har fastsatt. Tvangsmulkt kan også fastsettes på forhånd og løper da fra eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at det forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forholdet varer, eller at det forfaller for hver overtredelse.

Tvangsmulkt ilegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, en stiftelse, en kommune, fylkeskommune eller annen offentlig innretning, skal tvangsmulkten vanligvis pålegges virksomheten som sådan. Er overtredelsen skjedd på vegne av en beredskapsorganisasjon opprettet etter § 42, kan tvangsmulkten pålegges de deltagende selskaper.

Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Forurensningsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 26 juni 1992 nr. 86, 8 des 2000 nr. 85 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 8 des 2000 nr. 1234).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Se også lovhjemmel om opplysningsplikt og pålegg om undersøkelse.

Forurensningsloven - forurl

§ 49. (opplysningsplikt)

Etter pålegg av forurensningsmyndigheten plikter den som har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense eller føre til avfallsproblemer uten hinder av taushetsplikt å gi forurensningsmyndigheten eller andre offentlige organer de opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av gjøremål etter loven. Når særlige grunner tilsier det, kan forurensningsmyndigheten kreve at opplysningene gis av enhver som utfører arbeid for den som har opplysningsplikt etter første punktum.

Opplysninger som nevnt i første ledd kan også kreves fra andre offentlige myndigheter uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Forurensningsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Vedtak etter første eller annet ledd treffes ved forskrift eller enkeltvedtak.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 8 des 2000 nr. 85 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 8 des 2000 nr. 1234).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Forurensningsloven - forurl

§ 51. (pålegg om undersøkelse)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den som har, gjør eller setter i verk noe som fører eller som det er grunn til å tro kan føre til forurensning, å sørge for eller bekoste undersøkelser eller lignende tiltak som med rimelighet kan kreves for å

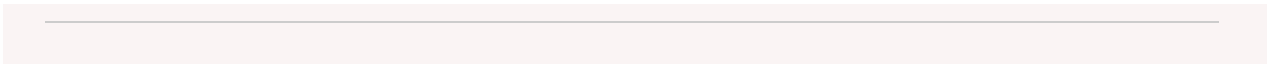
- a) fastslå om og i hvilken grad virksomheten fører eller kan føre til forurensning,
- b) klarlegge årsaken til eller virkningene av inntrådt forurensning,
- c) klarlegge hvordan forurensningen skal motvirkes.

Bestemmelsen i første ledd får tilsvarende anvendelse på virksomhet som fører, eller kan føre til avfallsproblemer.

Pålegg etter første og annet ledd kan fastsettes ved forskrift eller i det enkelte tilfelle.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Avklare hvilke lovhjemler som er relevante

Under finner du veiledning om hvilke lovhjemler du kan bruke og tolkningen av disse i forsøplingsaker.

➤ Kommunens viktigste lovhjemler i forsøplingsaker

Under følger veiledning om hvilke lovhjemler i forurensningsloven kommunen kan bruke i ulike tilfeller:

- Forsøplingen identifiseres som avfall og er skjemmende eller til ulempe for miljøet § 37
- Forsøplingen medfører fare for forurensning og kommunen ønsker å følge opp med et pålegg for at den ansvarlige skal gjøre tiltak. I § 7 er definisjonen av mulige ansvarlige videre enn i § 37 i forurensningsloven.
- Forsøpling ved utsalgssteder, turistanlegg, utfartssteder med videre § 35.
- Alminnelig forbud mot forsøpling § 28. Denne hjemmelen er ikke til hinder for at avfallet kan tas hånd om eller levert på opplagringsplass eller behandlingsanlegg med tillatelse etter § 29.

Under finner du hjemlene i lovdata:

Forurensningsloven - forurl

§ 37. (pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding)

Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 15 mars 2002 nr. 5 (ikr. 1 apr 2002 iflg. res. 15 mars 2002 nr. 270).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Forurensningsloven - forurl

---

§ 7. (plikt til å unngå forurensning)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den ansvarlige å treffe tiltak etter annet ledd første til tredje punktum innen en nærmere angitt frist.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Forurensningsloven - forurl

---

§ 35. (avfall i samband med utsalgssteder, turistanlegg, utfartssteder m.v.)

Den som driver dagligvarehandel, bensinstasjon, kiosk og liknende utsalgssted skal sørge for oppsetting av avfallsbeholdere i nærheten av salgsstedet og tømning av disse. Den som driver leirplass eller annet turistanlegg har også plikt til å sette opp og tømme avfallsbeholdere. Den som driver virksomhet nevnt i første og annet punktum skal forøvrig foreta nødvendig opprydding i området.

Kommunen skal sørge for oppsetting og tømning av avfallsbeholdere på utfartssteder og andre sterkt besøkte offentlig steder hvor det må regnes med at avfall vil bli gjensatt. I tilknytning til tømning skal det foretas rimelig opprydding i området. Kommunens plikt etter dette ledd gjelder ikke dersom noen annen har plikt etter første ledd eller § 36.

Arrangør av tilstelning eller stevne skal sørge for nødvendig opprydding etterpå så langt dette ikke påhviler den som driver virksomhet som nevnt i første ledd.

Kommunen kan i det enkelte tilfelle gi de pålegg som er nødvendige til gjennomføring av reglene i første og tredje ledd.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Forurensningsloven - forurl

---

§ 28. (forbud mot forsøpling)

Ingen må tømme, etterlate, oppbevare eller transportere avfall slik at det kan virke skjemmende eller

være til skade eller ulempe for miljøet.

Første ledd er ikke til hinder for at avfall blir tatt hånd om på opplagsplass eller i behandlingsanlegg med tillatelse etter § 29 eller for at avfall blir levert dit.

Den som har overtrådt forbudet i første ledd, skal sørge for nødvendig opprydding.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 9 des 2016 nr. 89.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Forurensningsloven - forurl

§ 29. (krav til anlegg for behandling av avfall)

Den som driver opplagsplass eller anlegg for behandling av avfall som kan medføre forurensning eller virke skjemmende, må ha tillatelse etter reglene i kap. 3. I tillatelsen kan det settes vilkår blant annet om transport, behandling, gjenvinning og oppbevaring av avfall og tiltak for å motvirke at anlegget virker skjemmende.

Denne lovs § 10 gjelder tilsvarende for opplagsplass eller anlegg for behandling av avfall som trenger tillatelse etter første ledd.

Kommunen skal ha anlegg for opplag eller behandling av husholdningsavfall og kloakkslam og ha plikt til å ta imot slikt avfall og slam. Forurensningsmyndigheten kan i forskrift eller i det enkelte tilfellet fastsette at kommunen også skal ha anlegg for og plikt til å ta imot spesialavfall og næringsavfall. Forurensningsmyndigheten kan likeledes fastsette nærmere krav til avfallsanlegget.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 11 apr 2003 nr. 23 (ikr. 1 juli 2004).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Tolkning av hjemlene om forsøpling i forurensningsloven

§ 28 – forbud mot forsøpling

Forurensningsloven - forurl

§ 28. (forbud mot forsøpling)

Ingen må tømme, etterlate, oppbevare eller transportere avfall slik at det kan virke skjemmende eller være til skade eller ulempe for miljøet.

Første ledd er ikke til hinder for at avfall blir tatt hånd om på opplagsplass eller i behandlingsanlegg med tillatelse etter § 29 eller for at avfall blir levert dit.

Den som har overtrådt forbudet i første ledd, skal sørge for nødvendig opprydding.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 9 des 2016 nr. 89.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Alminnelig forbud mot forsøpling

Bestemmelsen oppstiller et alminnelig forbud mot å disponere avfall slik at det oppstår forsøpling. Forbudet retter seg mot den som tømmer, etterlater, oppbevarer eller transporterer avfall slik at det kan virke skjæmmende eller være til skade eller ulempe for miljøet.

Skade eller ulempe for miljøet?

Bestemmelsen rammer for det første avfallsdisponering som kan være til skade eller ulempe for miljøet. Dette er tilfelle dersom avfallet medfører fare for forurensning eller direkte fysisk skade. Klare eksempler på det siste er knust glass og åpne hermetikkbokser som dyr kan skade seg på. Avfallet må heller ikke hindre ferdsel eller redusere trafikksikkerheten. Det er tilstrekkelig at det er en risiko for at skader eller ulemper vil inntre.

Påvirker omgivelsene estetisk

Bestemmelsen rammer for avfallsdisponering som ikke nødvendigvis medfører fare for forurensning, men som av estetiske grunner påvirker omgivelsene. Bestemmelsen gjelder ikke bare forsøpling av annen matts eller offentlig eiendom, men også forsøpling av egen eiendom. Om en grunneier lagrer eller deponerer avfall på eiendommen, kan myndighetene pålegge grunneieren å fjerne det, jamfør alternativet **oppbevarer**.

Det samme gjelder dersom grunneieren aksepterer at andre lagrer eller deponerer avfall på hans eiendom. Forutsetningen er imidlertid at avfallet kan "virke skjæmmende eller være til skade eller ulempe for miljøet". Om avfallet virker skjæmmende må avgjøres i hvert enkelt tilfelle.

Eksempler på forsøpling

Gamle biler som ikke brukes lengre, utrangerte maskiner, bygningsavfall og lignende er typiske eksempler på avfall som ofte lagres på en måte som innebærer et brudd på forsøplingsforbudet. Les mer om dette i steg 1 - Avklare karakter og omfang av forsøpling.

Hvordan håndheve forbudet?

Den som har overtrådt forsøplingsforbudet, har en plikt til å rydde opp. I mange saker kan det være nok at kommunen viser til det alminnelige forsøplingsforbudet og plikten til å rydde opp.

Mange kommuner har lokale politivedtekter som forbyr enhver forsøpling på eller i umiddelbar nærhet av offentlig sted. Politiet håndhever disse vedtektene, og de anvendes i saker som gjelder forsøpling på gater, offentlige plasser og lignende.

§ 27 - definisjon av avfall

Forurensningsloven - forurl

§ 27. (definisjon av avfall)

Med avfall menes løsoegjenstander eller stoffer som noen har kassert, har til hensikt å kassere eller er forpliktet til å kassere. Som avfall regnes ikke avløpsvann og avgasser.

Som biprodukt og ikke avfall regnes løsoegjenstander og stoffer som

- 1. er fremstilt som en integrert del av en produksjonsprosess som primært tar sikte på å fremstille noe annet,
- 2. kan brukes direkte uten annen bearbeidelse enn det som er normalt i industriell praksis,
- 3. kan brukes på en måte som er lovlig,
- 4. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt, og
- 5. med sikkerhet vil bli utnyttet.

Løsoegjenstander og stoffer som har blitt avfall, kan først opphøre å være avfall når de som minimum

- 1. har gjennomgått gjenvinning,
- 2. er alminnelig brukt til bestemte formål,
- 3. kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterspørsel,
- 4. innfrir de tekniske kravene som følger av de aktuelle bruksområdene og eventuelle produktkrav og -standarder, og
- 5. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt.

Forurensningsmyndigheten kan gi forskrift som presiserer hva som skal regnes som avfall.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 11 apr 2003 nr. 23 (ikr. 1 juli 2004), 9 des 2016 nr. 89.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

For at noe skal anses som avfall må det altså for det første dreie seg om løsoegjenstander eller stoffer, og for det andre må disse anses som kasserte eller regnes som overflødige.

Begrepet **løsoegjenstand** er vidt og omfatter alt fra vanlige husholdningsartikler, biler og båter i alle størrelser, til døde husdyr. At det er tale om *løsoegjenstander* innebærer imidlertid at faste installasjoner, som hus, stolper og lignende, ikke vil kunne regnes som avfall. Men dersom disse faste installasjonene rives, vil de være avfall dersom de kasseres. Begrepet "*stoffer*" dekker også stoffer i flytende form, slik at for eksempel malings- og oljerester vil kunne være avfall. For avløpsvann og avgasser er det uttrykkelig bestemt at dette ikke regnes som avfall.

Å **kassere** noe vil si å kvitte seg med det, ta det endelig ut av bruk eller oppgi eiendomsretten til det. Om en gjenstand er kassert beror i utgangspunktet på en subjektiv vurdering av hva eieren har ment. I

de fleste saker vil det nettopp være eiers syn som avgjør om en gjenstand er avfall eller ikke.

I begrepet kassert ligger det også et objektivt element. Det betyr at dersom en gjenstand ut fra plassering, type, funksjonsdyktighet og utseende fremtrer som kassert, vil den kunne anses som avfall selv om eieren av gjenstanden er av en annen oppfatning. Det er videre uten avgjørende betydning om gjenstanden har økonomisk verdi, eller kan utnyttes på annen måte.

En gjenstand kan derfor ha en betydelig økonomisk verdi og likevel falle inn under avfallsdefinisjonen. Denne objektive siden av vurderingstemaet er viktig for å få til en effektiv håndheving av regelverket.

I vurderingen av om en gjenstand må anses som kassert, vil forurensningsmyndigheten kunne ta i betraktning alle relevante omstendigheter i saken. Følgende momenter vil som regel være relevante:

- Er gjenstanden skjemmende, eller til skade eller ulempe for miljøet?
- Er gjenstanden skadet? Fungerer gjenstanden til sitt opprinnelige formål?
- Hvor lenge har gjenstanden vært ute av bruk?
- Hvordan er gjenstanden tatt hånd om? Er gjenstanden vist den omsorgen som bør forventes?
- Oppfyller gjenstanden de krav som stilles til denne typen produkter?
- Hvilken verdi har gjenstanden? Vil fremtidig bruk forutsette store kostnader til reparasjon slik at gjenstandens verdi totalt sett blir negativ?

Overflødige gjenstander og stoffer fra tjenesteyting, produksjon og renseanlegg med videre vil også regnes som avfall. Avgjørende her er det om gjenstanden er å anse som overflødig i forhold til den virksomheten den skriver seg fra. At en gjenstand har økonomisk verdi og kan brukes på nytt til andre formål, er ikke til hinder for at den regnes som avfall.

§ 35 - avfall knyttet til utsalgssteder og lignende

 Forurensningsloven - forurl

§ 35. (avfall i samband med utsalgssteder, turistanlegg, utfartssteder m.v.)

Den som driver dagligvarehandel, bensinstasjon, kiosk og liknende utsalgssted skal sørge for oppsetting av avfallsbeholdere i nærheten av salgsstedet og tømning av disse. Den som driver leirplass eller annet turistanlegg har også plikt til å sette opp og tømme avfallsbeholdere. Den som driver virksomhet nevnt i første og annet punktum skal forøvrig foreta nødvendig opprydding i området.

Kommunen skal sørge for oppsetting og tømning av avfallsbeholdere på utfartssteder og andre sterkt besøkte offentlig steder hvor det må regnes med at avfall vil bli gjensatt. I tilknytning til tømning skal det foretas rimelig opprydding i området. Kommunens plikt etter dette ledd gjelder ikke dersom noen annen har plikt etter første ledd eller § 36.

Arrangør av tilstelning eller stevne skal sørge for nødvendig opprydding etterpå så langt dette ikke påhviler den som driver virksomhet som nevnt i første ledd.

Kommunen kan i det enkelte tilfelle gi de pålegg som er nødvendige til gjennomføring av reglene i første og tredje ledd.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Bestemmelsen omfatter forsøpling i områder i og rundt utsalgssteder, som dagligvarehandel, bensinstasjoner, pølseboder og lignende, og turistanlegg, som for eksempler campingplasser.

Innehaveren er forpliktet til å sørge for oppsett av avfallsbeholdere og tømning av disse, og har plikt til å rydde opp i området rundt virksomheten. Denne opprydningsplikten gjelder når det vesentlige av forsøplingen stammer fra virksomheten, men ikke avfall som åpenbart ikke skyldes virksomheten.

Ved stevner og tilstelninger, slik som demonstrasjoner, idrettsarrangementer, festivaler og lignende, er det arrangøren som er ansvarlig for å rydde opp etter arrangementet.

Kommunen kan i det enkelte tilfellet gi nødvendige pålegg til utsalgssteder, turistanlegg og arrangører for å sikre at de oppfyller sin her nevnte plikter.

Kommunen kan derimot ikke pålegge for eksempel turistanlegget å bli med i den kommunale avfallsordningen.

§ 37 – pålegg om å rydde opp i avfall og lignede eller betale for opprydding og klageadgang

 Forurensningsloven - forurl

§ 37. (pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding)

Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 15 mars 2002 nr. 5 (ikr. 1 apr 2002 iflg. res. 15 mars 2002 nr. 270).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Hvem kan kommunen pålegge å rydde opp?

Kommunen kan pålegge den som har tømt, etterlatt eller oppbevart avfall i strid med § 28 om å fjerne avfallet eller rydde opp med hjemmel i forurensningsloven § 37 første ledd. Kommunen kan gi pålegg til både privatpersoner og foretak.

Forurensningsloven § 37 første ledd, gir kommunene en viss valgmulighet når det gjelder hvem et pålegg skal rettes mot. En rettesnor er at pålegget i første omgang bør rettes mot den som i det konkrete tilfellet er mest å klandre, enten dette er den som eide avfallet, den som kjørte bort og tømte avfallet eller den som oppbevarer avfallet.

Forurensningsloven § 37 første ledd må forstås slik at en grunneier kan pålegges å rydde opp dersom han selv har forsøplet sin egen eiendom, eller med vitende og vilje har latt andre forsøple sin eiendom.

§ 37 første ledd kan derimot ikke brukes dersom grunneieren ikke kan lastes for forsøplingen. Hvis avfallet i tillegg til å virke skjemmende også medfører fare for forurensning i strid med forurensningsloven § 7 første ledd, kan imidlertid kommunen gi selv en uskyldig grunneier pålegg om opprydding eller andre tiltak etter § 7 fjerde ledd. I praksis vil nok mange grunneiere velge å rydde opp av egen interesse uten forutgående pålegg fra myndighetene.

Forurensningsloven - forurl

---

§ 7. (plikt til å unngå forurensning)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den ansvarlige å treffe tiltak etter annet ledd første til tredje punktum innen en nærmere angitt frist.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Hva slags undersøkelser?

Kommunen trenger ikke gjennomføre noen omfattende undersøkelse, men bør foreta enklere undersøkelser før den avgjør hvem som skal få pålegg om opprydding etter forurensningsloven § 37 første ledd, om pålegg om å rydde opp i avfall og lignende eller betale for opprydding.

Hva skjer ved brudd på fristen i pålegget?

Skjer ikke oppryddingen innen den fristen kommunen har satt i et pålegg etter forurensningsloven § 37 første ledd, kan kommunen selv sørge for opprydding og pålegge den ansvarlige å dekke utgiftene. Se

Forurensningsloven - forurl

---

§ 74. (umiddelbar gjennomføring ved forurensningsmyndigheten)

Har forurensningsmyndigheten gitt pålegg i medhold av § 7 fjerde ledd eller § 37 første eller annet ledd som ikke etterkommes av den ansvarlige, kan forurensningsmyndigheten sørge for iverksetting av tiltakene.

Forurensningsmyndigheten kan også sørge for iverksetting av tiltakene dersom slikt pålegg kan

medføre at iverksettelsen av tiltakene forsinkes eller dersom det er uvisst hvem som er ansvarlig.

Ved iverksetting av tiltak etter første og annet ledd kan forurensningsmyndigheten gjøre bruk av og om nødvendig volde skade på den ansvarliges eiendom.

Forurensningsmyndigheten kan gi nærmere forskrifter om gjennomføring av tiltak etter første og annet ledd.

Inngrep mot akutt forurensning eller fare for akutt forurensning på det frie åpne hav og i ytre norsk sjøterritorium skal skje i samsvar med mellomfolkelig overenskomst som Norge har sluttet seg til. Forurensningsmyndigheten kan gi forskrift om slikt inngrep og om gjennomføring av slik overenskomst i norsk rett.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Forurensningsloven - forurl

§ 76. (betaling av utgifter for tiltak mot forurensninger og avfallsproblemer)

Det offentliges utgifter, skade eller tap etter § 74 kan kreves dekket av den ansvarlige for forurensningen eller avfallsproblemene. Det samme gjelder det offentliges utgifter til vederlag etter § 75. Dersom han ikke kan betale, eller det er ukjent hvem som er ansvarlig, kan utgiftene også kreves dekket av skadelidte eller den hvis interesser er ivaretatt ved tiltakene.

Har den ansvarlige ikke innen rimelig tid truffet tiltak som han er pliktig til, eller hvis det haster med å treffe tiltakene, kan den som har iverksatt tiltak for å verne sin eiendom eller avbøte skader på denne, kreve utgiftene dekket av den ansvarlige for så vidt som de er gjennomført med rimelig aktsomhet.

Vedkommende forvaltningsorgan kan helt eller delvis frafalle sitt krav på dekning etter første ledd dersom det ellers vil komme til fortregning for andre skadelidte eller det vil virke urimelig å fremme kravet.

Om lemping av ansvar etter første og annet ledd gjelder skadeerstatningsloven § 5-2 tilsvarende.

Krav etter paragrafen her foreldes 5 år etter den dag da tiltakene ble gjennomført. Dersom den ansvarlige ikke var kjent da tiltakene ble gjennomført, foreldes kravet 5 år etter den dagen da fordringshaveren fikk eller burde ha skaffet seg nødvendig kunnskap om den ansvarlige. Har forurensningsmyndigheten truffet vedtak om krav på refusjon, løper fristen fra tidspunktet da endelig vedtak ble truffet. Kravet foreldes likevel senest 30 år etter at tiltakene ble gjennomført. For øvrig gjelder reglene i foreldelsesloven så langt de passer.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 16 juni 1989 nr. 67, 21 juni 1996 nr. 36, 14 juni 2013 nr. 52.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Kommunen bør vurdere å fatte vedtak om tvangsmulkt etter § 73 ved forhold som er i strid med loven, før dere setter i gang opprydding på eiers regning.

Forurensningsloven - forurl

§ 73. (tvangsmulkt ved forhold i strid med loven)

For å sikre at bestemmelsene i denne lov eller vedtak i medhold av loven blir gjennomført, kan forurensningsmyndigheten fatte vedtak om tvangsmulkt til staten.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som forurensningsmyndigheten har fastsatt. Tvangsmulkt kan også fastsettes på forhånd og løper da fra eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at det forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forholdet varer, eller at det forfaller for hver overtredelse.

Tvangsmulkt ilegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, en stiftelse, en kommune, fylkeskommune eller annen offentlig innretning, skal tvangsmulkten vanligvis pålegges virksomheten som sådan. Er overtredelsen skjedd på vegne av en beredskapsorganisasjon opprettet etter § 42, kan tvangsmulkten pålegges de deltagende selskaper.

Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Forurensningsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 26 juni 1992 nr. 86, 8 des 2000 nr. 85 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 8 des 2000 nr. 1234).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Hvem skal dekke kostnadene?

Forurensningsloven § 37 første ledd, fastslår også at kommunen kan gi pålegg om at den som har tømt, etterlatt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal dekke rimelige utgifter som noen andre enn kommunen har hatt til fjerning eller opprydding.

Vanligvis vil et slikt refusjonskrav komme fra en grunneier, som foretar en opprydding av avfall som noen andre har tømt eller etterlatt på hans eiendom eller fra det offentlige selv. Hvem som helst kan imidlertid kreve refusjon etter § 37 hvis vedkommende har hatt utgifter til opprydding.

Fjerne gjenstander

Forurensningsloven § 37 andre ledd, er en spesialbestemmelse om pålegg om opprydding og fjerning av motorkjøretøy, skip, fly og annen liknende større gjenstand. Kommunen kan for eksempel bruke § 37 andre ledd for å få fjernet motorvogner som er etterlatt i gaten.

Vilkår som må være oppfylt for å bruke § 37 andre ledd er at bilen er avfall og at den kan virke skjemmende, eller være til skade eller ulempe for miljøet. For å kunne karakterisere bilen som avfall, må den være kassert. Politiet kan også fjerne biler som er etterlatt i gaten dersom de er plassert i strid med vegtrafikkloven av 18. juni 1965 nr. 4. Politiet har hjemmel til dette i vegtrafikkloven § 17 om bruk av motorvogm og lignende.

Forurensningsloven - forurl

---

§ 37. (pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding)

Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 15 mars 2002 nr. 5 (ikr. 1 apr 2002 iflg. res. 15 mars 2002 nr. 270).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Klage til Fylkesmannen

Vedtak som kommunen treffer etter forurensningsloven § 37 første ledd, kan påklages til kommunestyret eller til kommunal klagenemnd. Vedtak kommunen treffer etter § 37 annet ledd kan påklages til Fylkesmannen, jmfør forvaltningsloven § 28 om vedtak som kan påklages.

Pålegg om å rydde opp

Under finner du veiledning om hvordan kommunen kan gi forhåndsvarsel og pålegg om å rydde opp.

➤ Sende forhåndsvarsel om opprydning

Når kommunen har fått oversikt over saken, bør du sende et brev til den ansvarlige og gi parten frist til å uttale seg.

Varsel om pålegg i forsøplingssak

Her finner du brevmaler på norsk og nynorsk som kan lastes ned i Open Document Format (odt)

↓ [Varsel om pålegg i forsøplingssak \(.odt\)](#)

↓ [Varsel om pålegg ved forsøpling - nynorsk \(.odt\)](#)

Hva bør brevet inneholde?

Brevet bør

- påpeke at det er avdekket brudd på forsøplingsforbudet i forurensningsloven § 28 første ledd og/eller i § 7, første ledd
- vise til oppryddingsplikten, som følger av § 28 tredje ledd, og/eller tiltaksplikten som følger av § 7 annet ledd
- vise til opprydningsplikten som følger direkte av § 35 første og/eller tredje ledd når det er brudd på § 35 om avfall i sammenheng med utsalgssteder og lignende
- varsle om at kommunen vil pålegge opprydding i medhold av § 37 eller betale for opprydding eller § 7 fjerde ledd, dersom den ansvarlige ikke dokumenterer at oppryddingen er gjennomført og at avfallet er sluttdisponert på en godkjent måte innen en angitt dato
- oppgi hvilken frist kommunen vurderer å sette i et eventuelt pålegg om opprydding.

Under finner du lenke til lovhjemlene som er nevnt over:

 [Forurensningsloven - forurl](#)

[§ 28. \(forbud mot forsøpling\)](#)

Ingen må tømme, etterlate, oppbevare eller transportere avfall slik at det kan virke skjemmende eller være til skade eller ulempe for miljøet.

Første ledd er ikke til hinder for at avfall blir tatt hånd om på opplagsplass eller i behandlingsanlegg med tillatelse etter § 29 eller for at avfall blir levert dit.

Den som har overtrådt forbudet i første ledd, skal sørge for nødvendig opprydding.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 9 des 2016 nr. 89.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Forurensningsloven - forurl

§ 7. (plikt til å unngå forurensning)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den ansvarlige å treffe tiltak etter annet ledd første til tredje punktum innen en nærmere angitt frist.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Forurensningsloven - forurl

§ 35. (avfall i samband med utsalgssteder, turistanlegg, utfartssteder m.v.)

Den som driver dagligvarehandel, bensinstasjon, kiosk og liknende utsalgssted skal sørge for oppsetting av avfallsbeholdere i nærheten av salgsstedet og tømning av disse. Den som driver leirplass eller annet turistanlegg har også plikt til å sette opp og tømme avfallsbeholdere. Den som driver virksomhet nevnt i første og annet punktum skal forøvrig foreta nødvendig opprydding i området.

Kommunen skal sørge for oppsetting og tømning av avfallsbeholdere på utfartssteder og andre sterkt besøkte offentlig steder hvor det må regnes med at avfall vil bli gjensatt. I tilknytning til tømning skal det foretas rimelig opprydding i området. Kommunens plikt etter dette ledd gjelder ikke dersom noen annen har plikt etter første ledd eller § 36.

Arrangør av tilstelning eller stevne skal sørge for nødvendig opprydding etterpå så langt dette ikke påhviler den som driver virksomhet som nevnt i første ledd.

Kommunen kan i det enkelte tilfelle gi de pålegg som er nødvendige til gjennomføring av reglene i første og tredje ledd.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Forurensningsloven - forurl

§ 37. (pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding)

Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 15 mars 2002 nr. 5 (ikr. 1 apr 2002 iflg. res. 15 mars 2002 nr. 270).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Den ansvarlige skal få frist til å uttale seg

Når du varsler den ansvarlige om at kommunen vil pålegge opprydding, skal du gi vedkommende en frist til å uttale seg. Se

Forvaltningsloven - fvl

§ 16. (forhåndsvarsling).

Part som ikke allerede ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, skal varsles før vedtak treffes og gis høve til å uttale seg innen en nærmere angitt frist. Dersom en mindreårig over 15 år er part i saken og blir representert av verge, skal dette også gjelde den mindreårige selv. Fristen løper fra den dag varslet er avsendt, når ikke annet uttrykkelig er sagt.

Forhåndsvarslet skal gjøre greie for hva saken gjelder og ellers inneholde det som anses påkrevd for at parten på forsvarlig måte kan vareta sitt tarv. I regelen gis forhåndsvarsel skriftlig. Er det særlig byrdefullt å gi skriftlig underretning, kan underretningen gis muntlig eller på annen måte.

Forhåndsvarsling kan unnlates dersom:

- a) slik varsling ikke er praktisk mulig eller vil medføre fare for at vedtaket ikke kan gjennomføre

- b) parten ikke har kjent adresse og ettersporing av ham vil kreve mer tid eller arbeid enn rimelig forhold til partens interesser og til betydningen av varslet,
- c) vedkommende part allerede på annen måte har fått kjennskap til at vedtak skal treffes og har hatt rimelig foranledning og tid til å uttale seg, eller varsel av andre grunner må anses åpenbart unødvendig.

0 Endret ved lover 27 mai 1977 nr. 40, 8 apr 1981 nr. 7, 21 des 2001 nr. 117 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 21 des 2001 nr. 1475), 1 aug 2003 nr. 86 (ikr. 1 okt 2003 iflg. res. 1 aug 2003 nr. 991), 14 juni 2013 nr. 42 (ikr. 7 feb 2014 iflg. res. 7 feb 2014 nr. 101).

Hentet fra Lovdata - [Forvaltningsloven - fvl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Dersom du sender brevet rekommandert, kan den ansvarlige i ettertid ikke påberope seg at han ikke har mottatt brevet.

Dersom den ansvarlige oppgir at oppryddingen er foretatt, bør kommunen dra på en ny befaring til området. Hvis avfallet, de miljøfarlige gjenstandene, er fjernet og levert til godkjent mottak eller ryddet opp i på annen forsvarlig måte, er saken løst. Les mer under

› [Avslutte saken og vurdere anmeldelse](#)

Steg 10

▶ Pålegg om å rydde opp i forsøpling

Kommunen bør gi den ansvarlige et pålegg om å rydde opp eller fjerne avfallet eller de miljøfarlige gjenstandene som lagres ulovlig, dersom forhåndsvarslet ikke fører til at saken løses.

Vedtaket hjemles i

Forurensningsloven - forurl

§ 37. (pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding)

Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 15 mars 2002 nr. 5 (ikr. 1 apr 2002 iflg. res. 15 mars 2002 nr. 270).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Forurensningsloven - forurl

§ 7. (plikt til å unngå forurensning)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den ansvarlige å treffe tiltak etter annet ledd første til tredje punktum innen en nærmere angitt frist.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Brevmal for pålegg om opprydning

Her finner du brevmaler på norsk og nynorsk som kan lastes ned i Open Document Format (odt)

[↓ Pålegg ved forsøpling - bokmål \(.odt\)](#)

[↓ Pålegg ved forsøpling - nynorsk \(.odt\)](#)

Momenter som kan brukes i en begrunnelse

Momenter som kan bestemme innholdet i pålegget og brukes i en begrunnelse er følgende:

- Sakens omfang og alvorlighet.
- Faren for forurensning: Det vil si om saken gjelder deponering eller lagring av avfall eller brukte gjenstander som kan medføre fare for forurensning, som for eksempel ulike typer av farlig avfall.

Avstand til vassdrag, sjø eller drikkevannskilder, avrenningsforhold, tilbakeholdelse i jordsmonn, faren for økt erosjon og eventuell helsefare inngår i vurderingene.
- Plage for omgivelsene: Det vil si avstand til nærliggende bebyggelse, områder hvor folk ferdes, for eksempel veier og turområder, verneverdige områder og så videre.
- Kostnad: Ved større ansamlinger av søppel vil fjerning og opprydding kunne bli svært kostbart. Kostnaden ved de ulike tiltakene må derfor vurderes opp mot den miljøeffekt en opprydding gir.
- Fare for ytterligere forsøpling: Dette gjelder områder med lett tilgjengelighet eller som ligger nær veg. Her bør det normalt kreves stans i all deponering og full opprydding. I slike tilfeller bør kommunen be veimyndigheter og grunneier om å sette opp ekstra skilting for å unngå ytterligere forurensning.

Skal avfalles fjernes eller ryddes opp i?

Pålegget må angi om avfallet eller gjenstandene skal fjernes eller ryddes opp i:

- Hvis avfallet eller gjenstandene skal fjernes, må pålegget angi hvordan dette kan disponeres lovlig.
- Ved opprydding må pålegget angi hvilke tiltak den ansvarlige skal gjennomføre. For eksempel, hvordan avfallet skal legges slik at det ikke virker skjemmende, og om området skal dekkes over eller beplantes.

Tiltak for inert avfall

Hvis påbudet handler om inert avfall, kan kommunen akseptere tildekking på stedet i stedet for fjerning. *Kommunen kan normalt ikke kreve alternative tiltak til fjerning, som lokal rensing av forurenset avrenning fra det forsøplede området, siden dette vil gå utover kommunens myndighetsområde.* Denne myndigheten ligger hos enten fylkesmannen eller Miljødirektoratet. BØR SKRIVES OM???

Frist for å gjennomføre

I pålegget skal du sette en frist for gjennomføringen. Når du setter fristen, er det naturlig å ta hensyn til hvor alvorlig forsøplingen er, og hvor stort omfanget av opprydding som kreves. Du må vurdere og ta hensyn til praktiske mulighetene for å få gjennomført pålegget. For eksempel kan det være utfordringer knyttet til årstider med store snømengder, tele og liknende.

Opplyse om tvangsmulkt

Du kan opplyse om tvangsmulkt som virkemiddel når du gir pålegget. Dere bør be om å bli varslet når aktøren har ryddet opp. Det skal dokumenteres at avfallet eller gjenstandene er disponert på godkjent måte.

I enkelte tilfeller kan det også være fornuftig å ringe avfallsanlegget for å forhåndsvarsle at det kommer en leveranse av avfall.

Veileder: Følge opp forsøpling

Kontroll om pålegget er fulgt opp

Har den ansvarlige fulgt opp pålegget?

Du bør undersøke om den ansvarlige har fulgt opp pålegget etter fristens utløp ved å gjennomføre en ny befarings.

Dersom den ansvarlige ikke har ryddet opp, er det vanligst å fatte et **nytt pålegg** om opprydding. Kommunen kan vedta tvangsmulkt som vil påløpe dersom ikke den ansvarlige har ryddet opp innen en ny frist.

Dersom det er stor fare for forurensning, kan kommunen også vurdere å foreta en umiddelbar opprydding selv og kreve refusjon av den ansvarlige.

Se neste steg.

Vedta vangsmulkt

Under finner du veiledning om hvordan du kan gå frem for å fremtvinge en opprydding.

➤ Vedta tvangsmulkt

Kommunen kan vedta tvangsmulkt for å sikre at bestemmelsene i loven og vedtak i medhold av loven blir gjennomført. Hjemmelen for å gi tvangsmulkt er:

Forurensningsloven - forurl

§ 73. (tvangsmulkt ved forhold i strid med loven)

For å sikre at bestemmelsene i denne lov eller vedtak i medhold av loven blir gjennomført, kan forurensningsmyndigheten fatte vedtak om tvangsmulkt til staten.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som forurensningsmyndigheten har fastsatt. Tvangsmulkt kan også fastsettes på forhånd og løper da fra eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at det forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forholdet varer, eller at det forfaller for hver overtredelse.

Tvangsmulkt ilegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, en stiftelse, en kommune, fylkeskommune eller annen offentlig innretning, skal tvangsmulkten vanligvis pålegges virksomheten som sådan. Er overtredelsen skjedd på vegne av en beredskapsorganisasjon opprettet etter § 42, kan tvangsmulkten pålegges de deltagende selskaper.

Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Forurensningsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 26 juni 1992 nr. 86, 8 des 2000 nr. 85 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 8 des 2000 nr. 1234).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Ved brudd på forsøplings- eller forurensningsforbudet i loven kan kommunen velge

- om de vil bruke tvangsmulkt direkte for å fremtvinge en lovlig tilstand
- eller om de først vil fatte et pålegg om opprydding

Det vil som regel være mest naturlig å fatte pålegg om opprydding først, for så eventuelt å bruke tvangsmulkt som virkemiddel dersom ikke pålegget etterleves av den ansvarlige.

Forvaltningsloven - fvl

§ 16. (forhåndsvarsling).

Part som ikke allerede ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, skal varsles før vedtak treffes og gis høve til å uttale seg innen en nærmere angitt frist. Dersom en mindreårig over 15 år er part i saken og blir representert av verge, skal dette også gjelde den mindreårige selv. Fristen løper fra den dag varslet er avsendt, når ikke annet uttrykkelig er sagt.

Forhåndsvarslet skal gjøre greie for hva saken gjelder og ellers inneholde det som anses påkrevd for at parten på forsvarlig måte kan vareta sitt tarv. I regelen gis forhåndsvarsel skriftlig. Er det særlig byrdefullt å gi skriftlig underretning, kan underretningen gis muntlig eller på annen måte.

Forhåndsvarsling kan unnlates dersom:

- a) slik varsling ikke er praktisk mulig eller vil medføre fare for at vedtaket ikke kan gjennomføres,
- b) parten ikke har kjent adresse og ettersporing av ham vil kreve mer tid eller arbeid enn rimelig i forhold til partens interesser og til betydningen av varslet,
- c) vedkommende part allerede på annen måte har fått kjennskap til at vedtak skal treffes og har hatt rimelig foranledning og tid til å uttale seg, eller varsel av andre grunner må anses åpenbart unødvendig.

0 Endret ved lov 27 mai 1977 nr. 40, 8 apr 1981 nr. 7, 21 des 2001 nr. 117 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 21 des 2001 nr. 1475), 1 aug 2003 nr. 86 (ikr. 1 okt 2003 iflg. res. 1 aug 2003 nr. 991), 14 juni 2013 nr. 42 (ikr. 7 feb 2014 iflg. res. 7 feb 2014 nr. 101).

Hentet fra Lovdata - [Forvaltningsloven - fvl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Fremtidig frist

Et vedtak om tvangsmulkt må alltid inneholde en fremtidig frist. Denne fristen må settes slik at det vil være mulig for den ansvarlige å rydde opp innen utløpet av fristen. Ved fastsettelsen av fristen er det naturlig å ta hensyn til hvor alvorlig forsøplingen er, omfanget av oppryddingen som kreves, årstider, tele, tørre veier og praktiske muligheter for gjennomføringen.

Hvis den ansvarlige ikke overholder den nye fristen, påløper en tvangsmulkt til staten på et nærmere angitt beløp, enten som en engangsmulkt eller som en løpende mulkt. For at tvangsmulkten skal ha forebyggende effekt, bør mulkten i utgangspunktet være så stor at det ikke vil lønne seg å fortsette det ulovlige forholdet.

(kuttet: virke som et reelt oppfylleelsespress)

Hvordan forhåndsvarsle tvangsmulkt?

Du må forhåndsvarsle kommunens vedtak om tvangsmulkt, se

Forvaltningsloven - fvl

§ 16. (forhåndsvarsling).

Part som ikke allerede ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, skal varsles før vedtak treffes og gis høve til å uttale seg innen en nærmere angitt frist. Dersom en mindreårig over 15 år er part i saken og blir representert av verge, skal dette også gjelde den mindreårige selv. Fristen løper fra den dag varslet er avsendt, når ikke annet uttrykkelig er sagt.

Forhåndsvarslet skal gjøre greie for hva saken gjelder og ellers inneholde det som anses påkrevd for at parten på forsvarlig måte kan vareta sitt tarv. I regelen gis forhåndsvarsel skriftlig. Er det særlig byrdefullt å gi skriftlig underretning, kan underretningen gis muntlig eller på annen måte.

Forhåndsvarsling kan unnlates dersom:

- a) slik varsling ikke er praktisk mulig eller vil medføre fare for at vedtaket ikke kan gjennomføre
- b) parten ikke har kjent adresse og ettersporing av ham vil kreve mer tid eller arbeid enn rimelig forhold til partens interesser og til betydningen av varslet,
- c) vedkommende part allerede på annen måte har fått kjennskap til at vedtak skal treffes og har hatt rimelig foranledning og tid til å uttale seg, eller varsel av andre grunner må anses åpenbart unødvendig.

0 Endret ved lover 27 mai 1977 nr. 40, 8 apr 1981 nr. 7, 21 des 2001 nr. 117 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 21 des 2001 nr. 1475), 1 aug 2003 nr. 86 (ikr. 1 okt 2003 iflg. res. 1 aug 2003 nr. 991), 14 juni 2013 nr. 42 (ikr. 7 feb 2014 iflg. res. 7 feb 2014 nr. 101).

Hentet fra Lovdata - [Forvaltningsloven - fvl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

I forhåndsvarselet må du opplyse om

- fristen for å rydde opp
- tvangsmulktens størrelse

Normalt må dere forhåndsvarsle et vedtak om tvangsmulkt **etter at** kommunen har fått kjennskap til at pålegget om opprydding ikke er fulgt.

I saker der kommunen mener at det er sannsynlig at den ansvarlige ikke vil gjennomføre pålegget om opprydding, kan det være grunn til å forhåndsvarsle tvangsmulkt på et **tidligere stadium**. Dette kan gjøres samtidig med at pålegget om opprydding forhåndsvarsles eller i selve pålegget om opprydding.

Rydde opp i regi av kommunen og kreve refusjon

Kommunen kan fjerne eller rydde opp avfallet og kreve refusjon hvis den som er ansvarlig ikke har etterkommet pålegget.

➤ Kommunen kan fjerne eller rydde opp avfallet

Kommunen kan gripe inn og fjerne eller rydde opp avfallet hvis den ansvarlige ikke har etterkommet pålegget som er gitt. Forutsetningen er at:

- den ansvarlige ikke etterkommer pålegg
- saken haster og et pålegg om å rydde opp vil forsinke gjennomføringen
- det er uvisst hvem den ansvarlige er

Kommunen kan overlate den praktiske gjennomføringen av oppryddingen til andre, for eksempel et privat firma. Hvis det er nødvendig, kan kommunen iverksette tiltak med bistand fra politiet.

Dette er hjemlet i følgende bestemmelser:

Forurensningsloven - forurl

§ 7. (plikt til å unngå forurensning)

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den ansvarlige å treffe tiltak etter annet ledd første til tredje punktum innen en nærmere angitt frist.

0 Endret ved lov 15 apr 1983 nr. 21.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Forurensningsloven - forurl

§ 37. (pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding)

Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 15 mars 2002 nr. 5 (ikr. 1 apr 2002 iflg. res. 15 mars 2002 nr. 270).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Refusjon av utgifter til opprydding

Kommunen kan kreve refusjon av utgifter til opprydding fra den ansvarlige i når de setter igang tiltak. Dette er hjemlet i

 [Forurensningsloven - forurl](#)

§ 76. (betaling av utgifter for tiltak mot forurensninger og avfallsproblemer)

Det offentliges utgifter, skade eller tap etter § 74 kan kreves dekket av den ansvarlige for forurensningen eller avfallsproblemene. Det samme gjelder det offentliges utgifter til vederlag etter § 75. Dersom han ikke kan betale, eller det er ukjent hvem som er ansvarlig, kan utgiftene også kreves dekket av skadelidte eller den hvis interesser er ivaretatt ved tiltakene.

Har den ansvarlige ikke innen rimelig tid truffet tiltak som han er pliktig til, eller hvis det haster med å treffe tiltakene, kan den som har iverksatt tiltak for å verne sin eiendom eller avbøte skader på denne, kreve utgiftene dekket av den ansvarlige for så vidt som de er gjennomført med rimelig aktsomhet.

Vedkommende forvaltningsorgan kan helt eller delvis frafalle sitt krav på dekning etter første ledd dersom det ellers vil komme til fortrengsel for andre skadelidte eller det vil virke urimelig å fremme kravet.

Om lemping av ansvar etter første og annet ledd gjelder skadeerstatningsloven § 5-2 tilsvarende.

Krav etter paragrafen her foreldes 5 år etter den dag da tiltakene ble gjennomført. Dersom den ansvarlige ikke var kjent da tiltakene ble gjennomført, foreldes kravet 5 år etter den dagen da fordringshaveren fikk eller burde ha skaffet seg nødvendig kunnskap om den ansvarlige. Har forurensningsmyndigheten truffet vedtak om krav på refusjon, løper fristen fra tidspunktet da endelig vedtak ble truffet. Kravet foreldes likevel senest 30 år etter at tiltakene ble gjennomført. For øvrig gjelder reglene i foreldelsesloven så langt de passer.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 16 juni 1989 nr. 67, 21 juni 1996 nr. 36, 14 juni 2013 nr. 52.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

 [Forurensningsloven - forurl](#)

§ 74. (umiddelbar gjennomføring ved forurensningsmyndigheten)

Har forurensningsmyndigheten gitt pålegg i medhold av § 7 fjerde ledd eller § 37 første eller annet ledd som ikke etterkommes av den ansvarlige, kan forurensningsmyndigheten sørge for iverksetting av tiltakene.

Forurensningsmyndigheten kan også sørge for iverksetting av tiltakene dersom slikt pålegg kan medføre at iverksettelsen av tiltakene forsinkes eller dersom det er uvisst hvem som er ansvarlig.

Ved iverksetting av tiltak etter første og annet ledd kan forurensningsmyndigheten gjøre bruk av og om nødvendig volde skade på den ansvarliges eiendom.

Forurensningsmyndigheten kan gi nærmere forskrifter om gjennomføring av tiltak etter første og annet ledd.

Inngrep mot akutt forurensning eller fare for akutt forurensning på det frie åpne hav og i ytre norsk sjøterritorium skal skje i samsvar med mellomfolkelig overenskomst som Norge har sluttet seg til. Forurensningsmyndigheten kan gi forskrift om slikt inngrep og om gjennomføring av slik overenskomst i norsk rett.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Utgifter som kommunen har hatt for å betale en uskyldig tredjepart for bruk og skade av deres eiendom kan inngå i erstatningen. Se

Forurensningsloven - forurl

§ 75. (bruk av annen manns eiendom for å bekjempe forurensning og avfallsproblemer og vederlag for bistand)

Ved gjennomføring av tiltak etter §§ 7, 37, 46 og 74 kan forurensningsmyndigheten bestemme at det mot vederlag kan gjøres bruk av eller voldes skade på annens eiendom, såfremt vinningen er vesentlig større enn skaden eller ulempen ved inngrepet.

Den som har gitt bistand etter § 47 første til tredje ledd og som ikke er ansvarlig for forurensningen, har også krav på vederlag.

Forurensningsmyndigheten er ansvarlig for vederlag etter første og annet ledd. Staten innestår for kravet.

Kommuner som har hatt vesentlige utgifter til bekjempelse av akutt forurensning, kan få vederlag av staten etter nærmere bestemmelser fastsatt av forurensningsmyndigheten.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Hva skjer når den ansvarlige ikke kan betale eller den ansvarlig er ukjent?

Dersom det er konstatert at den ansvarlige ikke kan betale, eller at det ikke er kjent hvem den ansvarlige er, har kommunen har mulighet til å kreve at

- utgiftene dekkes av skadelidte
- eller at utgiftene dekkes av den tiltaket ble gjennomført til fordel for, for eksempel en grunneier som har fått ryddet opp på sin eiendom

Dette er også forankret i forurensningslovens § 76.

Forurensningsloven - forurl

§ 76. (betaling av utgifter for tiltak mot forurensninger og avfallsproblemer)

Det offentliges utgifter, skade eller tap etter § 74 kan kreves dekket av den ansvarlige for forurensningen eller avfallsproblemene. Det samme gjelder det offentliges utgifter til vederlag etter § 75. Dersom han ikke kan betale, eller det er ukjent hvem som er ansvarlig, kan utgiftene også kreves dekket av skadelidte eller den hvis interesser er ivaretatt ved tiltakene.

Har den ansvarlige ikke innen rimelig tid truffet tiltak som han er pliktig til, eller hvis det haster med å treffe tiltakene, kan den som har iverksatt tiltak for å verne sin eiendom eller avbøte skader på denne, kreve utgiftene dekket av den ansvarlige for så vidt som de er gjennomført med rimelig aktsomhet.

Vedkommende forvaltningsorgan kan helt eller delvis frafalle sitt krav på dekning etter første ledd dersom det ellers vil komme til fortregning for andre skadelidte eller det vil virke urimelig å fremme kravet.

Om lemping av ansvar etter første og annet ledd gjelder skadeerstatningsloven § 5-2 tilsvarende.

Krav etter paragrafen her foreldes 5 år etter den dag da tiltakene ble gjennomført. Dersom den ansvarlige ikke var kjent da tiltakene ble gjennomført, foreldes kravet 5 år etter den dagen da fordringshaveren fikk eller burde ha skaffet seg nødvendig kunnskap om den ansvarlige. Har forurensningsmyndigheten truffet vedtak om krav på refusjon, løper fristen fra tidspunktet da endelig vedtak ble truffet. Kravet foreldes likevel senest 30 år etter at tiltakene ble gjennomført. For øvrig gjelder reglene i foreldelsesloven så langt de passer.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 16 juni 1989 nr. 67, 21 juni 1996 nr. 36, 14 juni 2013 nr. 52.

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl](#) (lenke åpnes i nytt vindu)

Praktiske råd hvis kommunen skal rydde opp

Her får du noen tips om hva du skal være oppmerksom på, hvis kommunen skal rydde opp.

Avfallsplasser som medfører **fare for forurensning** bør i de fleste tilfeller prioriteres før avfallsplasser som kun virker skjemmende. Mange av landets ulovlige avfallsplasser inneholder en blanding av avfall som medfører fare for forurensning og avfall som bare virker skjemmende.

For eksempel vil det ofte finnes byggavfall, elektrisk- og elektronisk avfall og hageavfall på en og samme avfallsplass. Dersom det først er etablert en ulovlig avfallsplass et sted, vil denne ofte tiltrekke seg mer avfall. Derfor er det gunstig å gripe fatt i problemet i et tidlig stadium, hvor det er lave kostnader og lite arbeid for grunneier eller den som har forurenset å rydde opp.

Hjelp fra biloppsamlere?

Biloppsamlere med tillatelse kan i mange tilfeller hjelpe til med opprydding av oppstillingsplasser eller lagerplasser for kasserte kjøretøy. Kostnaden for arbeidet vil variere for hvert tilfelle, men bilvrak har en verdi, og kan i mange tilfeller være med på å finansiere deler av oppryddingen.

For en biloppsamler vil verdien av et bilvrak være vrakpanten på 3000 kroner (i 2020) pluss stålverdien, samt en verdi i brukbare deler. Stålverdien kan variere sterkt, og det kan dermed være lurt å sjekke denne ved å kontakte et fragmenteringsanlegg for bilvrak. Utgifter vil være transportkostnader og kostnader til miljøsanering.

Avfallshåndtering av biloppsamlere

Mange biloppsamlere vil også kunne ta imot større kjøretøy, landbruksmaskiner og lignende. Disse skal også miljøsaneres og alt farlig avfall skal leveres til godkjent mottak. Kommunen kan vurdere å be om dokumentasjon på at dette er gjort.

Skraphandlere har tillatelse fra politiet til å drive handel med brukte og kasserte ting i næring som metallskrap, men ikke til å behandle farlig avfall. Avfall som må miljøsaneres kan derfor ikke håndteres av skraphandlere. Kommunen kan likevel kontakte skraphandlere ved behov, for eksempel dersom ingen biloppsamlere er interessert i å ta rene metallfraksjoner.

Dersom det finnes avfall med høyt innhold av kobber eller aluminium, vil disse gi en svært god pris i forhold til stål og være attraktivt for både skraphandlere og biloppsamlere.

Disse opplysningene, samt eventuelt oppdaterte metallpriser, kan være nyttige når kommunen skal inngå avtale om opprydding.

Avslutte saken og vurdere anmeldelse

Her får du veiledning om hva du bør etterspørre på en ny befaring etter opprydning og hvordan du kan gå frem hvis du vil anmelde forholdet.

Kommunen bør dra på en ny befaring til området, hvis den ansvarlige oppgir at rydding er gjennomført. Undersøk følgende:

- Er opprydningen i samsvar med pålegget?
- Hva er navnet på avfallsanlegg som avfallet er levert til og få eventuelt kvittering fra avfallsanlegget

I noen tilfeller kan kommunen også vurdere å ta en ekstra utsjekk med anlegget om avfallet faktisk er levert dit.

Skriv gjerne et brev til slutt hvor kommunen bekrefter at pålegget om opprydning er etterkommet og at saken nå anses som avsluttet.

Må saken anmeldes?

I alvorlige tilfeller og ved gjentatte overtredelser bør kommunen overveie å anmelde forsøplingen til politiet. Hjemlene ligger i (lovdatabokser - funker ikke nå):

Forurensningsloven - forurl

§ 78. (straffansvar for forurensning)

Med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven
- unnlater å treffe tiltak som han er pliktig til etter §§ 7 og 40, etter forskrift i medhold av loven, etter vilkår i enkelttillatelse etter § 11, vilkår i godkjent beredskapsplan etter § 41, eller etter særskilt pålegg i medhold av denne lov
- unnlater å gi melding etter §§ 19 eller 20 eller å legge fram beredskapsplan etter § 41
- unnlater å etterkomme forurensningsmyndighetens pålegg etter §§ 49-51.

Har overtredelsen voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det forøvrig foreligger skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 3 år anvendes. Dersom overtredelsen har voldt fare for alvorlig eller irreversibel skade på biologisk mangfold, eller fare for menneskers liv eller helbred, kan fengsel inntil 5 år anvendes.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015), 21 juni 2019 nr. 54 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 786).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Forurensningsloven - forurl

---

§ 79. (straffansvar for ulovlig håndtering av avfall)

Med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- a) etterlater eller tømmer samlet avfall, større kasserte gjenstander eller spesialavfall, slik at det kan virke skjemmende eller være til skade eller ulempe for miljøet
- b) unnlater å etterkomme pålegg om tiltak mot avfall etter § 37.

I forskrift etter §§ 30 til 33 kan det bestemmes at forsettlig eller uaktsom overtredelse av forskriften straffes med bøter.

Med bøter eller fengsel inntil 2 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt innfører eller utfører avfall i strid med bestemmelser om grensekryssende forsendelse av avfall i forskrift etter §§ 31 til 32.

0 Endret ved lover 15 apr 1983 nr. 21, 21 juni 1996 nr. 36, 29 aug 2014 nr. 62 (ikr. 1 jan 2015), 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015), 21 juni 2019 nr. 54 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 786).

Hentet fra Lovdata - [Forurensningsloven - forurl \(lenke åpnes i nytt vindu\)](#)

Det betyr at den ansvarlige kan bli ilagt en bot, eller i særlig alvorlige tilfeller idømt fengselsstraff, for overtredelse av § 7 (unngå forurensning) eller § 28 (forbud mot forsøpling).

Det er viktig at saken også følges opp med de forvaltningsrettslige virkemidlene slik at kommunen sikrer seg at forsøplingen og/eller forurensningen opphører.

Dersom kommunen velger å gå til anmeldelse bør den inneholde:

- dokumentasjon med blant annet fotografier
- en utfyllende beskrivelse av det forholdet som blir anmeldt og de miljømessige konsekvensene
- hvem kommunen mener er ansvarlige for overtredelsen

Både enkeltpersoner, selskaper og offentlige organer kan holdes ansvarlige.

Veileder: Følge opp forsøpling

Mer informasjon og veiledning om forsøpling

Under kan du lese mer om forsøpling.

› [Temaside om forsøpling](#)

Her kan du lese mer om forvaltningen av forsøpling og mulighet for støtte til opprydningsaksjoner.

Her finner du informasjon om tilstand og utvikling

› [Les mer om marin forsøpling på Miljøstatus](#)

[Veileder som praktisk hjelpemiddel i arbeidet med miljøkrimsaker](#), TA-1893/2002. Veilederen er laget i samarbeid mellom Miljødirektoratet og Økokrim. *Er denne oppdatert?*

